

Okruhy ke SZZ z ETIKY V SOCIÁLNÍ PRÁCI pro ak. rok 2024/2025

Obor: Etika v sociální práci – Navazující magisterské studium

Státní závěrečná zkouška trvá 20 minut. Student/ka si nejdříve vylosuje otázku z předloženého bloku otázek a následně má 20 min. na přípravu ke zkoušce, resp. k odborné rozpravě (nejde o klasické přezkušování znalostí). V průběhu odborné rozpravy nad vybraným tématem, komise ověřuje, zda je student/ka schopen/a kritické, interdisciplinární reflexe na bázi etických a souvisejících antropologických a psychologických předpokladů kvality sociální práce, která zahrnuje i otázky k řízení v sociální práci a koordinaci účastníků procesu pomoci.

Postup rozpravy je následující: 1. Student nejdříve prokáže obsahovou znalost vybraného tematického okruhu, přičemž je možné se zaměřit pouze na jeho jednu dílčí část pojatou v jeho celkovém kontextu; 2. Následně student rozliší jednotlivé roviny diskutovaného problému a jejich provázanost z pohledu rozdílných přístupů vědních disciplín, které zkoumaný problém reflektují, resp. hodnotí (etika); 3. Nakonec student reflektuje základní principiální postoje k řešení diskutovaného problému/ů v daném tematickém okruhu v praxi.

OTÁZKY KE STÁTNÍ ZÁVĚREČNÉ ZKOUŠCE:

1. Základní filosofická a teologická východiska pro sociální práci a jejich význam pro praxi

- I. Filosofie, teologie, sociální práce jako vědní disciplíny (základní obsahy, přístupy a metodologie). Filosofie a teologie a jejich vztah k dané kultuře. Filosofická a teologická východiska pro sociální práci (základní charakteristiky a zdůvodnění) a jejich význam pro praxi sociální práce (např. vytýčení potřeb, na které chce sociální práce odpovídat).
- II. Vzájemné průsečíky filosofického a teologického diskurzu. Rozlišení teologie a víry, filosofie a víry. Církevní diskurz, pozice církevní autority a její relevantnost (závaznost) vzhledem k praxi. Pluralita filosofického a teologického diskursu (filosofické a teologické školy a směry) a její dopady do sociální práce.
- III. Principiální filosofické a teologické výpovědi pro praxi sociální práce (např. lidská důstojnost, solidarita, láska, milosrdenství, soucit, empatie, teologie něhy) - jejich motivační potenciál stimulující a určující kvalitu sociální práce.

Doporučená literatura:

- EMINGER, Z. Teologie něhy a spirituální okruh papeže Františka, dostupné na: <https://www.socialninauka.cz/nase-tipy/teologie-neh-y-a-spiritualni-okruh-papeze-frantiska>

- KOLÁŘOVÁ, L. *Milosrdenství - základní princip křesťanství*, in Praha: ŠRAJER, Jindřich (ed.) *Amoris laetitia*. Zlom, nebo kontinuita? Praha: KNA, 2019, s. 102-119.
- NOBLE, I., Po Božích stopách. Teologie jako interpretace náboženské zkušenosti, Brno: CDK, 2014, s. 14-33; 45-46.
- POSPÍŠIL, C. V. *Teologie služby*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, s. 69-88.
- RATZINGER, J., Úvod do křesťanství, KNA, 2007, s. 25-52.
- ŠRAJER, Jindřich, *Význam teologie, zvláště teologické etiky v rámci vysokoškolského vzdělávání v oblasti studia sociální práce*, in Caritas et veritas 1 (2018), s. 78-86.
- ŠRAJER, Jindřich, *Amoris laetitia z pohledu sociální práce*, in ŠRAJER, Jindřich (ed.) *Amoris laetitia*. Zlom, nebo kontinuita? Praha: KNA, 2019, s. 179-193.
- Život z víry, Překlad 2. Dílu katechismu pro dospělé, České Budějovice, 2005, s. 14-37.

2. Význam antropologických výpovědí a etiky pro sociální práci

- I. Základní výpovědi jednotlivých antropologií (filosofická, biblická, křesťanská, kulturní). Obecný význam etiky v sociální práci. Rozlišení mezi filosofickou a teologickou etikou (předmět zájmu, motivační zdroje, způsoby argumentace). Obsahy individuální a sociální etiky. Význam norem v etice. Etický a kulturní relativismus. Etika a zdařilost života.
- II. Význam antropologických výpovědí a výpovědí sociálních věd (psychologie, sociologie) pro etiku jako hodnotící vědní disciplínu (základní rozlišení).
- III. Možnosti a nástroje etiky jako vědní disciplíny, předmětu VŠ studia pro podporu kvality sociální práce. Význam a role etických kodexů, etických komisí z pohledu významu etiky v sociální práci.

Doporučená literatura:

- ANZENBACHER, A., Křesťanská sociální etika, Brno: CDK, 2015, s. 7-14.
- BRAGUE, R. Podstata člověka. O ohrožení lidské legitimacy, Brno: CDK, 2017, s. 29 – 44.
- CORETH, E., Co je člověk? Praha: Zvon, 1994, s. 9 – 31.
- Etický kodex sociálních pracovníků ČR In FISCHER, O.; MILFAIT, R. a kol. *Etika pro sociální práci*. Praha: JABOK, 2008. s. 191-198. Dostupné též na WWW: http://www.imy-sdruzeni.cz/dokumenty/eticky_kodex_socialniho_pracovnika.pdf nebo také na WWW: <http://sspcr.xf.cz/code.html>
- HILPERT, K. *Základní otázky křesťanské etiky*, Brno: CDK, 2017, s. 24-33.
- Mezinárodní etický kodex IFSW (2018). Dostupné na WWW: <https://www.ifsw.org/global-social-work-statement-of-ethical-principles/>
- Papežská biblická komise, *Bible a morálka*. Biblické kořeny křesťanského jednání. Kostelní Vydří: KNA, 2010, 17-24.
- Papežská biblická komise, Co je člověk? (Žl 8,5) Průvodce biblickou antropologií, Praha: KNA, 2022, s. 37 – 94.

- SOKOL, J. *Etika a život*, Praha: Vyšehrad, 2010, s. 74 – 77.
- SPAEMANN, R., *Štěstí a vůle k dobru*, Oikumené, 1998, s. 13-26.
- ŠRAJER, J., *Etika a požadavek komplexnosti v sociální práci*, in *Sociální práce/Sociálna práca*. 3/2012, s. 81-88. Dostupné na WWW: http://www.socialniprace.cz/soubory/cas_vol12_iss3-141113102704.pdf

3. Význam psychologie pro sociální práci

- I. Psychologie jako věda o člověku. Psychologické disciplíny aplikovatelné v sociální práci. Výklad základních pojmů souvisejících se sociální prací: osobnost, charakter, temperament, postoje, altruismus, agrese.
- II. Morální a náboženský vývoj osobnosti (Piaget, Kohlberg, Haidt, Fowler). Spirituální a existenciální potřeby, hodnoty v kontextu motivace lidského chování (soc. pracovník – klient). Náboženské prožitky. Spiritualita a duševní zdraví. Rozdílnost v přístupech psychologie, etiky a náboženství.
- III. Hlavní psychoterapeutické přístupy, jejich paradigmata a prvky využitelné v sociální práci (logoterapie, KBT, PCA, systemický přístup). Náročné životní situace v sociální práci (konflikt, stres, frustrace, syndrom vyhoření) a jejich zvládání, pozitivní psychologie.

Doporučená literatura:

1. ČAKIRPALOGLU, P., *Psychologie hodnot*. Praha: Votobia, 2004.
2. HAIDT, J., *Morálka lidské mysli*, Praha: Dybbuk, 2013.
3. HEIDBRINK, H., *Psychologie morálního vývoje*. Praha: Portál, 1997.
4. KRATOCHVÍL, S., *Základy psychoterapie*. Praha: Portál, 2017.
5. NAKONEČNÝ, M. *Psychologie osobnosti*. Praha: Academia, 2009.
6. PECHOVÁ, O., *Psychologie náboženství*. Olomouc: UPOL, 2011. https://psych.upol.cz/fileadmin/userdata/FF/katedry/pch/vyzkum/Psychologie_nabozenstvi.pdf
7. ŘÍČAN, P., *Psychologie náboženství a spirituality*. Praha: Portál, 2007.
8. ŘÍČAN, P., *Spiritualita v centru struktury osobnosti*. In Blatný M. a kol. *Psychologie osobnosti*. Praha: Grada Publishing, 2010, s. 225-238.
9. STRÍŽENEC, M., *Súčasná psychológia náboženství*, Frýdek-Místek: IRIS, 2001.

4. Náboženskost člověka a sociální práce

- I. Náboženství (rozdílnost pojetí, světová náboženství). Náboženství a potřeby člověka/smysl života. Náboženství v životě jednotlivce i společnosti (význam, charakteristiky, sociologický význam náboženství). Religiozita a spiritualita. Základní charakteristiky nové religiozity. Náboženství v psychoanalýze a humanistické psychologii. Solidarita s trpícím člověkem ve velkých náboženských tradicích lidstva.

- II. Vzájemné srovnání pojetí člověka a etických argumentačních přístupů ve světových náboženstvích (židovství, křesťanství, islámu, hinduismu, buddhismu). Rozlišení: Náboženství a víra. Etika a víra.
- III. Otázka náboženské svobody, výhrady svědomí (náboženská/sekularita – náboženský a sekulární stát, náboženská/profánní organizace). Problematika sekt, okultismu, esoterismu, synkretismu – konkrétní dopady do sociální práce a jejich řešení (etické a sociální otázky). Jak přitom rozlišit rovinu psychologickou, etickou a náboženskou? Výzvy a otázky při práci s klienty z mimoevropských náboženských okruhů.

Doporučená literatura:

- Člověk a náboženství. Sborníky Křesťanské akademie Praha (4), Praha: KAP, 1991.
- DIGNITATIS HUMANAЕ, Deklarace o náboženské svobodě, in Dokumenty II. vatikánského koncilu, Kostelní Vydří: KNA, 2002, čl. 3, 4, 7, 11.
- HLAVINKA, P. Dobro a ctnost pohledem etických a náboženských koncepcí, Praha: Triton, 2014, s. 102-167.
- KODET, V. Křesťanství a okultní praktiky. Karmelitánské nakladatelství, 2019.
- LUMEN GENTIUM, Věroučná konstituce o církvi, in Dokumenty II. vatikánského koncilu, Kostelní Vydří: KNA, 2002, čl. 16.
- POSPÍŠIL, C. V. *Teologie služby*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, s. 69-88.
- SKALICKÝ, K. Po stopách neznámého boha. Svitavy: Trinitas, 1999, 13-24, 113-116, 131-143.
- SOKOL, J. Člověk a náboženství. Proměny vztahu člověka k posvátnému. Praha: Portál, 2004.
- TAYLOR, CH. Sekulární věk: dilemata moderní společnosti, Praha: Filosofia, 2013

5. Židovský a křesťanský monoteismus - humanismus Západního světa (souvislosti a etické konsekvence pro sociální práci)

- I. Biblický monoteismus (víra v jednoho Boha) jako základ humanismu Západního světa – požadavek univerzálního bratrství a sociálního přátelství - solidarita; Specifika křesťanství – víra v osobního Boha (Lásku), který je počátkem všeho, Bůh, který miluje a chce být milován x dějinná rituální náboženství (mýtus/nepravda), bůh filosofů (logos) bůh, který má být milován, ale nemiluje (Aristoteles); Biblický osobní, milující Bůh – hodnota každé lidské bytosti, vztahu (podobnost o ztracené ovci), svoboda, kreativita (člověk jako osoba); paradoxnost a napětí v křesťanském obrazu Boha (láska - spravedlnost – milosrdenství – oběť).
- II. Podstata křesťanství (hodos – cesta): dějinné křesťanství (civil religion) a současnost (význam křesťanství dnes) - humanizace západní společnosti – podněty, výzvy, přínosy, kritika. Hranice moderního chápání skutečnosti a pozice víry.
- III. Ježíš Kristus Bohočlověk - vtělení; Evangelijní Ježíš (Trojiční Bůh) - inspirace pro sociální práci.

Doporučená literatura:

- BERĎAJEV, N. Dostojevského pojetí světa, Praha: OIKOYMENH, 2000, s. 30-33.
- BRAGUE, R. O Bohu u křesťanů a o jednom nebo dvou dalších, Brno: CDK, 2011, s. 31-72.
- DREHER, R. Benediktova cesta. Křesťanský život v postkřesťanské době, Nová Ves: Hesperion, 2017, s. 33-53.
- FRANTIŠEK, Fratelli tutti. Encyklika o bratrství a sociálním přátelství. Praha: KNA, 2021
- POSPÍŠIL, C., V. Jako v nebi, tak i na zemi. Náčrt trinitární teologie, Kostelní Vydří: KNA, 2010, s. 61 – 87.
- RATZINGER, J. Naděje pro Evropu? Církev a svět stav – diagnózy – prognózy, Praha: Scriptum, 1993, zvl. s. 9 – 52.
- RATZINGER, J., Úvod do křesťanství, KNA, 2007, s. 54-131.

6. Charita, sociální etika a sociální učení církve, politika

- I. Charita jako základní realizace církve – biblická východiska, historický kontext; opodstatněnost charity (spravedlnost a láska). Definice a charakter sociální etiky a sociálního učení církve. Základní principy sociálního učení církve – personalita, subsidiarita, solidarita, obecné blaho, vzájemnost. Spravedlnost, sociální spravedlnost; spravedlnost jako cíl a vnitřní měřítko politiky – etická povaha politiky. Význam náboženské víry pro chápání spravedlnosti.
- II. Rozdíly mezi pojmy charita a sociální práce, mezi sociální etikou a sociálním učením církve. Interdisciplinarita sociálního učení církve. Sociální učení a politické koncepty řešení sociální reality (liberalismus, komunismus).
- III. Metodologie sociálního učení církve a její uplatnění v praxi. Význam základních principů sociálního učení církve pro praxi sociální práce. Čtyři zásady s ohledem na obecné dobro a sociální smír: čas je nadřazen prostoru; jednota je nadřazena konfliktu; realita je důležitější než idea; celek je nadřazen části.

Doporučená literatura:

- ANZENBACHER, A. *Křesťanská sociální etika. Úvod a principy*. Brno: CDK, 2004. s. 7-15; 94-103; 123-226.
- OCKENFELS, W. Sociální politika na základě křesťanského obrazu člověka. Subsidiarita, rodinná politika a znovuoživení křesťanské charity. Praha: OI, Bulletin roč. 2005, č. 165, s. 3-13.
- OPATRŇÝ, M. Charitativní práce: interakce sociální práce a diakonie In OPATRŇÝ, M.; LEHNER, M. a kol. *Teorie a praxe charitativní práce*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Č. B., Teologická fakulta, 2010. s. 39-46.
- PAPEŽ FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium* (EG), Praha: Paulínky, 2014, čl. 238-243.
- POSPÍŠIL, C. V. *Teologie služby*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl., 2002, s. 69-137.
- ŠRAJER, J., *Sociální spravedlnost jako základní kritérium sociální práce a sociální politiky*, in SP (Sociální práce/Sociální práca), Brno 4/2014, s. 73-82.

7. Etické aspekty globalizace a rozvoje - univerzální bratrství a sociální přátelství

- I. Definice globalizace, pluralita pohledů na globalizační procesy, pozitivní a negativní stránky globalizace v etickém rámci. Formy reakce na globalizaci, antiglobalizační hnutí.
- II. Etické aspekty ekonomické, politické a kulturní globalizace, otázka globální spravedlnosti, integrálního rozvoje, ekologie, světovlády (encyklyky *Caritas in veritate* a *Laudato si'*).
- III. Otázky celosvětové solidarity. Požadavek univerzálního bratrství a sociálního přátelství (encyklika *Fratelli tutti*). Mnohotvárné struktury charitativní služby - nové organizace pomoci a nové aktivity (např. voluntariát) – kooperace církevních a občanských organizací; význam ekumenické spolupráce na charitativních dílech, nadnárodní spolupráce (mezinárodní organizace).

Doporučená literatura:

- BECK, U. *Riziková společnost*. Na cestě k jiné moderně. Praha: Slon, 2004.
- BENEDIKT XVI. *Caritas in veritate. Láska v pravdě. Encyklika o integrálním lidském rozvoji v lásce a pravdě*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl., 2009., s. 17. - 56.; 71-86.
- FRANTIŠEK. *Laudato si'*. Encyklika o péči o společný domov. Praha: Paulínky, 2015, s. 89–156.
- FRANTIŠEK. *Fratelli tutti. Encyklika o bratrství a sociálním přátelství*. Praha: KNA, 2021.
- *Kompendium sociální nauky církve*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl., 2008, (viz rejstřík s. 424-425 heslo „globalizace“; dále čl. 446-450 a různé sociální encyklyky).
- MEZŘICKÝ, V. ed. *Globalizace*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-748-5, kap. Úvod: *Peripetie procesu globalizace* Václava Mezřického s. 9-29, a kap. *Globalizace jako hospodářský proces a civilizační výzva* L. Mlčocha s. 71-92.
- MÍČKA, R. *Global Governance? Historické, politické a teologické perspektivy světového řádu*, Barrister&Principal, 2018, s. 181-238; 381-414.

8. Hodnoty v sociální práci

- I. Hodnota jako dobro. Hodnoty obecně – subjektivní a „objektivní“ vnímání hodnot. Druhy a hierarchie hodnot. Proměna hodnot (jednotlivec, společnost). Vztah mezi hodnotami a světovým názorem, náboženským přesvědčením - křesťanské hodnoty. Význam náboženských hodnot v pluralitní, sekularizované společnosti.
- II. Rozlišení mezi pohledem etiky a psychologie na hodnoty. Rizika psychologizace etiky a pouhé ontologizace etiky. Možnosti a význam shody na společných hodnotách v pluralitní společnosti (odborný a společenský diskurs – média – politika).
- III. Principiální stanoviska pro řešení konfliktu hodnot v oblasti sociální práce na rovině osobní (osobní dilemata – etický a psychologický pohled a jejich spojitost);

interpersonální (sociální pracovník/klient); jednotlivec - instituce (sociální pracovník/sociální zařízení/stát-zákon); instituční (sociální zařízení/stát).

Doporučená literatura:

- CAKIRPALOGLU, P., Psychologie hodnot. Praha: Votobia, 2004.
- HÁLA, Vlastimil, Možnosti hodnotové etiky, Praha: FLÚ AV ČR 2000.
- HÁLA, Vlastimil, Univerzalizmus v etice jako problém, Praha: FLÚ AV ČR 2009, s. 47-104.
- HARTMANN, Nicolai, Struktura etického fenoménu, Praha: Academia 2002, s. 23-39, 143-171.
- HILPERT, Konrád, Základní otázky křesťanské etiky, Brno: CDK, 2017, s. 166-182.
- SPAEMANN, Robert, *Základní mravní pojmy a postoje*, Praha 1995, s. 31-39.

9. Svědomí a odpovědnost v sociální práci

- I. Pojem svědomí ve filosofii a teologii. Pojetí svědomí v *Gaudium et spes* (1965) a *Amoris laetitia* (2016). Psychologický význam pojmu svědomí. Psychologické pojetí osobnosti a poruchy osobnosti. Objasnění etické odpovědnosti (relační pojem; retrospektivní a prospektivní, osobní a kolektivní odpovědnost).
- II. Rozlišení etické, psychologické a sociální roviny svědomí při rozhodování. Význam emocí při etickém rozhodování (apel na svědomí nebo city). Rozdíl mezi mravní a trestněprávní odpovědností a jejich spojitost.
- III. Role svědomí a osobní odpovědnosti v sociální práci. Odpovědnost jednotlivce za struktury (strukturální hříchy). Co je, a jak se projevuje kolektivní odpovědnost.

Doporučená literatura:

- AKVINSKÝ, T. *Otázky o svědomí* (překl. M. Štěpínová). Praha. Krystal OP, 2010, s. 179 nn.
- FRANTIŠEK, Apoštolská exhortace „*Amoris laetitia*“. Praha Paulínky, 2016.
- GAUDIUM ET SPES, Pastorační konstituce o církvi v dnešním světě, in Dokumenty II. vatikánského koncilu, Kostelní Vydří: KNA, 2002, čl. 16.
- HILPERT, Konrád, Základní otázky křesťanské etiky, Brno: CDK, 2017, s. 8-23.
- *Hledání univerzální etiky: nový pohled na přirozený zákon* (2008) In: *Dokumenty Mezinárodní teologické komise věnované morální teologii* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010, čl. 36–100.
- ŠIMEK, V. Je pouze dvojmístné pojetí prospektivní morální odpovědnosti kolektivního subjektu realistické?, in DROŽENOVÁ, W. a ŠIMEK, V. *Filosofie Hanse Jonase*. Praha: Filosofia, 2019, s. 137 nn.
- ŠTICA, P. *Svědomí ve světle Amoris laetitia*, in ŠRAJER, J. (ed.), *Amoris laetitia. Zlom, nebo kontinuita?*. Realita rodin – životní a pastorační výzvy. Praha: KNA, 2019, s. 86-101.
- ŠULOVÁ, I. Morálně-etický vývoj dítěte, in WEISS, P. *Etické otázky v psychologii*. Praha: Portál, 2011.

10. Etický konflikt, etický problém a etické dilema v sociální práci, spolupráce a řízení

- I. Vyjasnění pojmů: etický problém, etické dilema. Etické problémové okruhy v kodexu Společnosti soc. pracovníků ČR. Nadstavbová kvalita sociálních služeb – její etické zdůvodnění vzhledem k minimální kvalitě sociálních služeb.
- II. Etický nárok kladený na člověka v konfliktních (zátěžových) situacích při jeho rozhodování v návaznosti na jeho psychické dispozice (např. strach, nejistota) z pohledu jeho celkového hodnocení (např. otázka přičitatelnosti jednání). Etická povaha managementu. Provázanost etiky v sociální práci a etiky řízení sociálních služeb a sociální práce.
- III. Význam etických teorií pro lidské jednání, v praxi sociální práce. Rozdíl mezi volbou etické teorie a metodou odborné práce, etickým rozhodováním. Řízení konfliktů v týmu při poskytování sociálních služeb a služeb sociální práce – etické a psychologické dimenze řízení.

Doporučená literatura

- BRUNE, J., P. Dilemma. In DÜWELL, M., HÜBENTHAL, Ch., WERNER, M. H. (Hrsg.) *Handbuch Ethik*. Stuttgart-Weimar: J. B. Metzler, 2011, s. 331–337.
- Etický kodex sociálních pracovníků ČR.
- HAIDT, J., *Morálka lidské mysli*, Praha: Dybbuk, 2013.
- JANOUŠKOVÁ, K., NEDĚLNÍKOVÁ, D. *Profesní dovednosti terénních pracovníků*. Ostrava, 2008.
- Klusák, M. *Morální vývoj školáků a předškoláků. Paradigmatické výzvy dle Jeana Piageta*. Praha: Karolinum, 2014.
- MATOUŠEK, O., *Slovník sociální práce*, Praha: Portál, 2003.
- MUSIL, L. *"Ráda bych Vám pomohla, ale..": Dilema práce s klienty v organizacích*. Brno, 2004.
- NAVRÁTIL, P. & JANEBOVÁ, R. a kol. *Reflexivita v posuzování životní situace klienta a klientů sociální práce*. Hradec Králové, 2010.

11. Etické teorie jako reflexe rozhodování v etické práci

- I. Utilitarismus Benthamův a Millův, vztah štěstí většiny a spravedlnosti, kritické posouzení konsekvencialistických principů. Deontologický přístup a jeho meze, autonomní morálka, kategorický imperativ, člověk jako účel o sobě, reflexe vztahu etické povinnosti a štěstí. Stoické pojetí přirozeného zákona, přirozený zákon u Tomáše Akvinského, novověké přístupy k přirozenému zákonu, současní představitelé. Antické teorie ctností, středověké rozvinutí etiky ctností, MacIntyrova teze o krizi etiky v novověku, etika ctností v analytické filosofii.
- II. Aplikace a reflexe principu užitečnosti při etickém rozhodování sociálního pracovníka. Koncepce lidských práv a její význam v sociální práci. Rozlišení filosofického a teologického zdůvodnění lidské důstojnosti. Otázka morální motivace z pohledu etických teorií a z pohledu psychologie.

III. Slučitelnost, rozpornost a komplementarita u různých etických teorií. Vztah a možnosti kombinace kantianismu a utilitarismu. Relevance autonomie a lidské důstojnosti v sociální práci. Ctnosti jakou součást profesních dovedností.

Doporučená literatura

- HILL, James: *Soudný utilitarismus Johna Stuarta Milla* in: J. Čapek et al., *Přístupy k etice II*, Praha 2015, str. 177-199.
- KOHÁK, Erazim: *Svoboda, svědomí, soužití. Kapitoly z mezilidské etiky*, Praha 2004, str. 131-158 (utilitarismus) a 159-172 (deontologie).
- SIROVÁTKA, Jakub: *Bezpodmínečně platný mravní zákon: Etika Immanuela Kanta* in: J. Čapek et al., *Přístupy k etice II*, Praha 2015, str. 77-110.
- SPAEMANN, Robert, *Základní mravní pojmy a postoje*, Praha 1995, s. 52-62; 73-82.
- FINNIS, John, *Prirodzený zákon a prirodzené práva*, Bratislava 2019
- MacINTYRE, Alasdair, *Ztráta ctnosti*, Praha 2005
- SOUSEDÍK, Stanislav, *Svoboda a lidská práva*, Praha 2010.
- CHABADA, Michal, "Moral Facts as Facts of Life", *Filosofický časopis* 3/2021, str. 10-27